

Zákony(itosti) přírodní

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2015](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2015](#)

◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 19. 11. 2015

◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 19. 11. 2015

Zákony(itosti) přírodní

Timothy Williamson také prozrazuje jisté předsudečné (byť tradičně sdílené) pojetí pravidelností, které lze jen neprávem považovat za „přírodní zákony“:

„Sometimes such progress is a step towards discovering universal laws of nature, non-accidentally exceptionless generalizations.“ (p. 2.)

Je třeba se vystříhat toho, abychom pravidelnosti, které můžeme pozorovat při studování většího množství podobných případů, interpretovali (přesněji misinterpretovali) jako nějaké „zákonitosti“. Z praktických důvodů můžeme někdy legitimně odhlížet od přesné skutečnosti a pracovat náhradně s konstruovaným modelem. To běžně dělají astronomové (a ovšem i astrofyzikové), když odhlížíjí třeba od toho, že naše Země není přesně kulatá a že třeba její střed je v neustálém pohybu i nezávisle na pohybu celé zeměkoule, že se Země nepohybuje přesně po té elipse, s níž se běžně matematicky počítá atd. Astrofyzikové zase odhlížíjí od toho, že každá hvězdná soustava, každá galaxie atd. se trochu liší od jiných, a řadí je do posloupností; atd. atp. Už Rádl poukazoval na to, že gravitace by mohla přesně platit pouze v nepřítomnosti atmosféry, takže reálně se tělesa pohybují (padají) různou rychlostí. To, že od reálné skutečnosti odhlížíme a sledujeme hlavně podobnosti či obdoby, abychom si mohli konstruovat ideální případy a okolnosti, může být v některých směrech velmi užitečné, ale vždycky to znamená, že některé aspekty opravdové skutečnosti jsou přehlíženy (a v jiných případech jsou zase přehlíženy jiné, zatímco ty přehlížené jsou při jiných konstrukcích respektovány). Přísně vzato se reálně neděje nikdy docela přesně to, co se považuje za modelově exaktní. Dokonce to platí nejen na vyšších úrovních, např. že specifické i individuální odlišnosti lze zejména pozorovat u živých bytostí (natož pak v dějinách při změnách ve společnostech), ale zejména také v kosmologii.

(Písek, 151119-3.)